

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi
orian.bondestam@mmm.fi
tapio.hakaste@mmm.fi

15.1.2016

Lausuntopyyntö MMM 2106/04.04.03.01/2015

LAUSUNTO TORNIONJOEN KALASTUSSÄÄNTÖÄ KOSKEVISTA NEUVOTTELUISTA RUOTSIN KANSSA VUODELLE 2016

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa Suomen ja Ruotsin välisistä vuosittaisista neuvotteluista koskien Tornionjoen kalastussäätöä, joka on olennainen osa vuoden 2010 rajajokisopimusta.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio haluaa lausunnossaan kiinnittää huomiota rajajokisopimuksen tarkoitukseen, kalastukseen tietyillä kalastussäännön maantieteellisillä soveltamisalueilla sekä rajavesistöä koskeviin Suomen ja Ruotsin lohi- ja taimenstrategioiden ehdotuksiin.

Varovaisuusperiaatteen noudattaminen

Kahden viime kesän aikana sekä Perämerellä että Tornionjoen ja sen sivujokien alueilla ilmenneen kalojen lisääntyneen kuolleisuuden johdosta rajajokikomissio katsoo, että varovaisuusperiaatteen tulisi ohjata valtioiden välistä päätöksentekoa kalastussäännöstä tulevalle kalastuskaudelle. Näin ollen tulisi pidättäytyä lisäämästä lohien kalastusmahdollisuuksia nykyisestä, kun kalakuolemien perussy on edelleen epäselvä. On syytä neuvotella mahdollisuudesta kausi- ja/tai lupakohtaisten kiintiöiden asettamiseen sekä vapaa-ajan- että ammattikalastajille.

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tarkoitus on mm. kiinnittää erityistä huomiota kalakantojen suojeluun ja kestävään käyttöön ja sopijapuolten rooliin kalakantojen suojelussa tauteja vastaan ym. tarpeellisin toimin (rajajokisopimus 28§). YK:n merioikeussopimuksen 66 artiklan mukaan niillä valtioilla, joiden joista anadromiset kalakannat ovat peräisin on ensisijainen intressi ja päävastuu näistä kannoista.

Kalakantojen terveyden seuranta

Komissio kehottaa asiaankuuluvia viranomaisia kummassakin maassa sekä meri- että jokialueella tapahtuvan kalojen terveyden tarkkailun, näytteenoton ja analyysien kattavaan suunnitteluun ja toteutukseen tarvittavin asiantuntijaresurssein kutuvaelluksen alusta lähtien. Paikallisille kalastajille tulee hyvissä ajoin antaa

opastusta ja selkeät ohjeet mahdollisten sairaiden kalojen käsittelystä ja näytteenotosta.

Yhdenvertaisuus ja parempi yhteensovittaminen

Suomen ja Ruotsin rajajokisopimuksen viiden voimassaolovuoden aikana sopimuksen henkeä ja tarkoitusta – *turvata vesienhoitoalueella kummankin sopimuspuolen mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla* - ei ole noudatettu merialueen kalastuksen (kiinteillä pyydyksillä) aloituksen osalta (kalastussääntö 2§ d). Kansalliset viranomaiset tarkastelevat kalastuksen aloitusta koskevat säännöt vuosittain ja sopijapuolilla on mahdollisuus kansallisiin määräyksiin (kalastussääntö 11§).

Yhdenveroiset kalastusmääräykset katsottiin välttämättömiksi sekä Suomen että Ruotsin taholta rajajokisopimuksen valmistelun yhteydessä. Rajajokikomissio kehottaa kansallisia kalastusviranomaisia sopimaan merialueen kalastuksen yhteisestä aloitusajankohdasta huomioiden juhannusviikon merkityksen paikallisille ammattikalastajille. Rajajokisopimuksen ja kalastussäännön määräykset kalastuksesta vaikuttavat alueen kalastusmahdollisuuksiin ja sen myötä myös rajaseudun elinkeinoelämään.

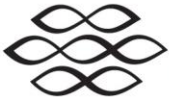
Kalastus rajavesistön pohjoisosassa (Könkämäeno, Kilpisjärvi)

Rajavesistön pohjoisosassa on tarve kalastussäännön muutoksille. Kalavedet, kalastettavat lajit ja olosuhteet Könkämäenon hitaasti virtaavissa vuopioissa ja järvissä sekä Kilpisjärvessä poikkeavat rajajoen alemmista osista, mitä ei ole riittävästi tunnistettu kalastussäännön määräyksissä.

Könkämäenon ja Kilpisjärven kalastusta koskevat Enontekiön kalastusalueen maa- ja metsätalousministeriöön ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen aiemmin lähettämät ehdotukset alueen kalastusmääräyksistä on syytä ottaa huomioon Suomen ja Ruotsin välisissä neuvotteluissa. Komissio katsoo, että Suomen kalastusviranomaisen tulee kyseisessä asiassa tehdä yhteistyötä ruotsalaisen vastaavan tahon kanssa, ja ottaa vastuu ehdotetun kuulemistilaisuuden järjestämisestä alueella ennen kuin päätöksiä poikkeuksista kalastussääntöön tehdään.

Kansalliset lohi- ja taimenstrategiat

Viime vuosien aikana sekä Suomi että Ruotsi tahoillaan ovat laatineet kansalliset strategiat lohen ja taimenen hallinnoimiseksi. Ruotsi on uudessa strategiassaan vuodelta 2015 esittänyt ehdotuksen mm. ruotsalais-suomalaisesta pitkän tähtäimen strategiasta Tornionjoen kalakantojen suojelemiseksi ja hyödyntämiseksi, joka laadittaisiin yhdessä Suomen kanssa. Ruotsi on myös ehdottanut saalismerkintäjärjestelmän edellytysten selvittämistä Tornionjoella.



Rajajokikomission näkökulmasta ehdotukset ovat perusteltuja ja niiden toteutus mahdollistaa paremman rajanylittävän yhteensovittamisen ja kalakantojen hallinnon rajajoella. Komissio kehottaa molempien maiden viranomaisia toteuttamaan esitetyjä ehdotuksia. Komissio tukee viranomaisten rajantylittävää yhteistyötä, kuten myös Ruotsin aloitetta tiiviimmistä vuoropuhelusta ja yhteistyöstä kalakantojen hallinnassa Tornionjoen eri toimijoiden ja intressiryhmien kanssa.

Suomi on omassa strategiassaan esittänyt mm. Tornionjoelle tavoitteeksi kausikohtaisia kalastuskiintiöitä sekä saalisraportointia, saaliin merkintää ja soveltuvaa valvontajärjestelmää. Suomi on ehdottanut myös kalastuksenvalvonnan resurssien turvaamista ja riittäviä valvontatoimia lohen ja meritaimenen kalastuksessa sekä meri-että jokialueella.

Valvonnan resurssit, tiedottaminen ja saalisraportointi

Komissio toistaa jo aiemmin esittämänsä, että riittävä, näkyvä ja uskottava valvonta yhdessä kattavan tiedottamisen ja ajanmukaisen saalisraportoinnin kanssa on perusedellytys kalavesien ja kalakantojen hoidossa ja hallinnoinnissa kuin myös ainutlaatuisen ja kansainvälisen Tornionjoen kehittämisessä kiinnostavana kalastusmatkailukohteena.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/kalatalous
Norrbottenin lääninhallitus/kalatalous
Meri- ja vesiviranomainen, Ruotsi
Enontekiön kalastusalue